
Vergaderjaar 2006–2007

30 149

Beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland

Nr. 4

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 maart 2007

Hierbij bieden wij u het op 16 maart 2007 door ons vastgestelde rapport «Beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland. Terugblik 2007» aan.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
Secretaris

Vergaderjaar 2006–2007

30 149

Beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland

Nr. 5

RAPPORT: TERUGBLIK 2007

Inhoud

1	Over dit onderzoek	5
1.1	De bedoeling van terugblikonderzoeken	5
1.2	Onze aanbevelingen uit 2005	5
1.3	Recente ontwikkelingen	6
1.4	Conclusies	7
2	Nieuwe opzet veiligheidsonderzoeken	8
2.1	Achtergrond van onze aanbevelingen uit 2005	8
2.2	Stand van zaken in 2006	8
3	Beveiligingsbewustzijn: permanente aandacht vereist	10
3.1	Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005	10
3.2	Stand van zaken in 2006	10
4	Duidelijker beveiligingsbeleid en verbeterd toezicht	11
4.1	Achtergrond van onze aanbevelingen uit 2005	11
4.2	Stand van zaken beveiligingsbeleid in 2006	11
4.3	Stand van zaken toezicht op beveiliging in 2006	12
5	Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer	14
5.1	Reactie minister van Buitenlandse Zaken	14
5.2	Nawoord Algemene Rekenkamer	14
Bijlage 1	Overzicht aanbevelingen en reactie oorspronkelijke rapport (2005)	15
	Literatuur	16

1 OVER DIT ONDERZOEK

1.1 De bedoeling van terugblikonderzoeken

De onderzoeksrapporten van de Algemene Rekenkamer bevatten standaard een aantal aanbevelingen. Deze zijn gericht op de oplossing van problemen die wij in het onderzoek hebben gesignaleerd. Ministers zeggen soms naar aanleiding van deze aanbevelingen concrete acties toe, soms ook niet. Wat gebeurt er met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en de toezeggingen van bewindspersonen na de publicatie van ons rapport? Hebben onze aanbevelingen opvolging gekregen? Deze vragen willen we graag beantwoorden. Niet alleen omdat de problemen die we signaleren om een oplossing vragen, maar ook omdat we willen beoordelen of onze aanbevelingen aan hun doel beantwoorden: zijn ze concreet genoeg, kunnen de ministeries er iets mee?

In 2004 heeft de Algemene Rekenkamer een systeem opgezet om de effecten van aanbevelingen te bepalen. Wij monitoren over een langere periode – zondig vijf jaar of langer – of ministeries onze aanbevelingen opvolgen en hun toezeggingen nakomen. We voeren daarvoor niet alleen gesprekken met ambtenaren, maar steunen ook zoveel mogelijk op de (voortgangs)informatie van de ministeries zelf.

Bij de presentatie van de terugblikonderzoeken maken wij, conform onze strategie, een onderscheid tussen aanbevelingen die gericht zijn op het verbeteren van het functioneren van de overheid en aanbevelingen die gericht zijn op het presteren van de overheid. Met ons onderzoek naar het functioneren van de overheid leveren we een bijdrage aan een transparante overheid die verantwoording aflegt over wat zij doet. Dit onderzoek is vooral gericht op de bedrijfsvoering van ministeries, op de wijze waarop ministeries zich verantwoorden en toezicht houden en op het rechtmatig handelen van ministeries. Bij ons onderzoek naar het presteren van de overheid vragen we ons af of het beleid van ministeries uitvoerbaar en handhaafbaar is, of de beleidsdoelen bereikt worden en of dat op een doelmatige wijze gebeurt.

Wij bekijken voor ieder onderzoek afzonderlijk welke aanbevelingen en toezeggingen wij volgen en hoe vaak we dat doen. Dat is ook logisch: sommige aanbevelingen gaan over zaken die jaren nodig hebben om hun beslag te krijgen, andere aanbevelingen kunnen op veel kortere termijn gerealiseerd worden.

In dit rapport presenteren wij de resultaten van de monitoractiviteiten op het onderzoek Beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland, waarover wij op 15 juni 2005 een rapport publiceerden (Algemene Rekenkamer, 2005).

De minister van Buitenlandse Zaken heeft op 6 maart 2007 op het onderzoek gereageerd. De volledige tekst van deze reactie is, inclusief de tekst uit de bijlage bij de reactie, terug te vinden op onze website: www.rekenkamer.nl.

1.2 Onze aanbevelingen uit 2005

Belang van beveiliging van ambassades

Tussen september 2004 en februari 2005 hebben we onderzoek gedaan naar de beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland¹. Een adequate beveiliging van Nederlandse ambassades is niet alleen van belang voor de ruim 3000 medewerkers ter plaatse, maar ook voor de

¹ Het Ministerie van BuZa heeft 157 vertegenwoordigingen in het buitenland waaronder ambassades, consulaten-generaal en permanente vertegenwoordigingen bij internationale organisaties. Voor de leesbaarheid noemen wij al deze vertegenwoordigingen in dit rapport «ambassades».

voorraden waardepapieren (zoals visa, paspoorten en geld) die op ambassades aanwezig zijn. Daarnaast beschikken de ambassades over vertrouwelijke informatie over Nederland en andere landen. Deze informatie mag niet in verkeerde handen terechtkomen. Gebeurt dat wel, dan bestaat de kans dat andere landen geen informatie meer met Nederland willen delen.

De directe aanleiding voor het onderzoek was een aantal aanslagen op consulaten en ambassades in 2004.

Conclusies uit 2005

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de beveiliging van ambassades te wensen overliet. Dit had vier oorzaken:

- Het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) heeft geen duidelijk beveiligingsbeleid, geen vastgelegde beveiligingsnormen en geen heldere afbakening van taken en bevoegdheden in de praktijk.
- Het toezicht van het ministerie op de beveiliging van de ambassades schoot tekort.
- Het veiligheidsbewustzijn van de medewerkers op de ambassades liet te wensen over;
- De Wet veiligheidsonderzoeken, die screening van medewerkers op vertrouwensfuncties regelt, werd slecht toegepast. Hierdoor bekleedden ten tijde van het onderzoek 454 uitgezonden krachten en 210 lokale krachten een vertrouwensfunctie zonder een geldige screening.

Aanbevelingen uit 2005

Voor verbetering van de beveiliging van ambassades bevalen wij in 2005 aan om:

- een duidelijk beleid voor beveiliging op te zetten met eenduidige normen en een heldere afbakening van taken en bevoegdheden;
- een beter systeem van toezicht op de beveiliging te ontwikkelen;
- een bewustwordingscampagne te ontwikkelen voor de medewerkers;
- zorg te dragen voor een correcte uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken.

Voor deze terugblik volgden we alle aanbevelingen die wij in 2005 deden naar aanleiding van ons onderzoek. De aanbevelingen die betrekking hebben op een duidelijker beveiligingsbeleid en een beter systeem van toezicht zijn gericht op het verbeteren van het functioneren van het ministerie. Met de aanbevelingen gericht op bewustwording en de correcte uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken beoogden wij het presteren van het ministerie op deze aspecten te bevorderen.

In bijlage 1 vindt u een overzicht van de aanbevelingen zoals weergegeven in de oorspronkelijke publicatie uit 2005, en de reactie van de minister.

1.3 Recente ontwikkelingen

Het belang van de beveiliging van ambassades wordt onderstreept door recente incidenten in 2006. Begin 2006 zijn bijvoorbeeld de Deense en Noorse ambassades in Syrië en de Deense ambassade in Libanon in brand gestoken, naar aanleiding van de zogenoemde cartoonrel (eind 2005 drukte de Deense krant Jyllands-Posten een serie spotprenten af die als beledigend werden ervaren door moslims en tot veel geweld leidden). De inbraak in de Nederlandse ambassade in Madrid (22 februari 2006) laat zien dat beveiliging van ambassades ook voor Nederland een belangrijk

onderwerp is. Bij deze inbraak zijn onder andere visumstickers en reisdocumenten ontvreemd.

1.4 Conclusies

Het Ministerie van BuZa heeft in relatief korte tijd veel inspanning gestoken in het verbeteren van de beveiliging van de Nederlandse ambassades in het buitenland. We zijn verheugd om te constateren dat de minister drie van de vier aanbevelingen uit 2005 heeft opgevolgd. Zo is het beveiligingsbeleid verduidelijkt en het systeem van toezicht verbeterd. Bovendien heeft het ministerie veel geïnvesteerd in het opvoeren van het beveiligingsbewustzijn.

De vierde aanbeveling uit 2005, over de correcte uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken, is nog niet opgevolgd. Het Ministerie van BuZa en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) hebben in 2005 en 2006 wel samengewerkt om tot een nieuwe opzet te komen voor de uitvoering van de veiligheidsonderzoeken. We hebben er dan ook vertrouwen in dat deze aanbeveling in 2007 opgevolgd zal zijn.

In de volgende hoofdstukken gaan we dieper in op de opvolging van onze aanbevelingen. Daarbij gaan we eerst in op de achtergrond bij onze aanbeveling uit 2005. Daarna beschrijven we de stand van zaken in 2006. Naar aanleiding van onze bevindingen over de situatie in 2006 doen we vervolgens nog enkele aanbevelingen.

In hoofdstuk 2 behandelen we de uitvoering van de Wet veiligheids-
onderzoeken. Het veiligheidsbewustzijn komt aan bod in hoofdstuk 3. In
hoofdstuk 4 behandelen we de andere twee aanbevelingen, over het
beveiligingsbeleid en toezicht op de beveiliging. Hoofdstuk 5 bevat tot slot
de reactie van de minister van Buitenlandse Zaken en ons nawoord.

2 NIEUWE OPZET VEILIGHEIDSONDERZOEKEN

2.1 Achtergrond van onze aanbevelingen uit 2005

In 2005 constateerden wij dat de Wet veiligheidsonderzoeken, die screening van medewerkers op vertrouwensfuncties regelt, slecht werd toegepast.² Ten tijde van het onderzoek bekleedden 454 uitgezonden krachten en 210 lokale krachten een vertrouwensfunctie zonder geldige screening.

2.2 Stand van zaken in 2006

Na de publicatie van ons rapport in juni 2005 heeft het Ministerie van BuZa in samenwerking met de AIVD getracht zo snel mogelijk alle ongescreende medewerkers op vertrouwensfuncties te screenen. Vervolgens bleek dat de AIVD niet in staat was om alle onderzoeken binnen een redelijke termijn af te ronden. Wachttijden van twee tot zes maanden waren geen uitzondering. Dit kwam vooral door het bewerkelijke traject dat de AIVD moet volgen om een onderzoek af te ronden, zeker bij medewerkers die woonachtig zijn in het buitenland.

Het Ministerie van BuZa kwam eind 2005 tot de conclusie dat de lijst van te screenen medewerkers onnodig uitgebreid was. Het ministerie is zich daarom gaan herbezinnen over de opzet van veiligheidsonderzoeken. Het eerste resultaat hiervan was een concept van een herziene lijst, opgesteld in nauw overleg met de AIVD. Op die lijst is het aantal A-functies ruwweg gehalveerd, maar het totale aantal vertrouwensfuncties op ambassades gelijk gebleven.³ Het ministerie vroeg de Veiligheidsdienst Buitenlandse Zaken (VDB) daarom een nieuw voorstel te formuleren voor het aanwijzen van vertrouwensfuncties op ambassades. Dit voorstel moest aansluiten bij de zogenoemde sluitstukgedachte van de Wet veiligheidsonderzoeken. Volgens die gedachte is een veiligheids-onderzoek het sluitstuk van alle maatregelen die een overheidsorganisatie zelf kan treffen om de betrouwbaarheid van de werkprocessen en de medewerkers te waarborgen. Een vertrouwensfunctie wordt alleen aangewezen als de risico's die resteren nadat deze maatregelen zijn uitgevoerd daartoe aanleiding geven.

Op basis van het voorstel van de VDB en de leidraad Aanwijzing vertrouwensfuncties van de AIVD heeft het Ministerie van BuZa begin 2006 een nieuw voorstel opgesteld voor de aanwijzing van vertrouwensfuncties. Dat nieuwe voorstel is op 30 maart 2006 aan de AIVD aangeboden. De AIVD heeft op 7 december 2006 per brief ingestemd met het voorstel voor vertrouwensfuncties op ambassades. In diezelfde brief stelt de AIVD voor om over twaalf maanden de dan gevestigde praktijk samen te evalueren.

Vooruitlopend op de instemming van de AIVD besloot het Ministerie van BuZa op 30 maart 2006 om lokale en uitgezonden medewerkers op ambassades niet meer te screenen. Het ministerie wilde een realistische invulling geven aan het toekomstige beleid en geen onrust in de organisatie kweken door medewerkers te vragen om screeningsformulieren in te vullen terwijl al bekend was dat hun functie binnenkort geen vertrouwensfunctie meer zou zijn. Er werden daarom per 30 maart 2006 geen nieuwe onderzoeken gestart en in gang gezette onderzoeken werden stopgezet.

De AIVD zal de uitvoering van de veiligheidsonderzoeken hervatten na ondertekening van een convenant tussen de AIVD en het Ministerie van

² De Wet veiligheidsonderzoeken regelt de wijze waarop functionarissen op daarvoor in aanmerking komende functies onderwerp dienen te zijn van veiligheidsonderzoeken. Deze veiligheidsonderzoeken hebben, afhankelijk van de aard van de functie, een verschillende diepgang. In de regel dient eens in de vijf jaar een herhaling van het onderzoek plaats te vinden.

³ De AIVD onderscheidt drie niveaus binnen de vertrouwensfuncties en daarmee ook binnen de veiligheidsonderzoeken. A-onderzoeken zijn het meest uitgebreid.

BuZa, met daarin onder andere een planning voor de uit te voeren veiligheidsonderzoeken. De ondertekening was voorzien in januari 2007.

Conclusie en aanbeveling Algemene Rekenkamer

Wij concluderen dat het Ministerie van BuZa en de AIVD in 2005 en 2006 samengewerkt hebben om tot een opzet te komen voor de uitvoering van de veiligheidsonderzoeken conform de Wet veiligheidsonderzoeken. Wij concluderen ook dat het Ministerie van BuZa vanaf 30 maart 2006 afwijkt van het geldende screeningsbeleid, door – vooruitlopend op de instemming van het AIVD met het voorgestelde nieuwe beleid – de veiligheidsonderzoeken stop te zetten. Het ministerie kan daardoor niet aangegeven hoeveel lokale en uitgezonden medewerkers er eind 2006 een vertrouwensfunctie bekleeden en hoeveel van hen volgens de geldende regels gescreend zijn.

Daarom kunnen wij op dit moment niet concluderen dat onze vierde aanbeveling uit 2005 is opgevolgd. We hebben er vertrouwen in dat het ministerie na ondertekening en uitwerking van het convenant met de AIVD zorg zal dragen voor een correcte uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken.

Wij bevelen de minister van BuZa aan in te gaan op het voorstel van de AIVD om samen met het Ministerie van BuZa binnen twaalf maanden de zich dan gevestigde praktijk rond vertrouwensfuncties te evalueren. Hierbij mag de samenhang met het beveiligingsbeleid en de organisatorische maatregelen (sluitstukgedachte) niet ontbreken.

3 BEVEILIGINGSBEWUSTZIJN: PERMANENTE AANDACHT VEREIST

3.1 Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005

In 2005 constateerden wij dat het veiligheidsbewustzijn van medewerkers op de ambassades tekortschoot. Zo bleek dat bepaalde beveiligingsmaatregelen in een aantal gevallen niet werden gebruikt. Wij stelden dat het gedrag van de individuele medewerker uiteindelijk bepaalt of er adequaat gebruik wordt gemaakt van aanwezige voorzieningen. Een goed ontwikkeld veiligheidsbewustzijn is hierbij van groot belang. We bevelen de minister van BuZa daarom aan een bewustwordingscampagne te ontwikkelen voor de medewerkers.

3.2 Stand van zaken in 2006

Het Ministerie van BuZa heeft sinds de zomer van 2005 veel geïnvesteerd in het opvoeren van het veiligheidsbewustzijn van medewerkers. De VDB bevordert het bewustzijn onder meer met cursussen, campagnes, folders, artikelen, intranet en presentaties. Aan de hand van voorbeelden van incidenten gaat de dienst in op nut en noodzaak van beveiliging. De VDB heeft in de zomer 2006 meer dan 400 medewerkers voorgelicht en opgeleid op het gebied van veiligheid en beveiliging. Het huidige opleidingsprogramma blijft bestaan in 2007 en wordt wellicht uitgebreid.

In november 2006 heeft een extern bureau, in opdracht van het Ministerie van BuZa, een nulmeting gehouden naar het veiligheidsbewustzijn onder de beveiligingsambtenaren op de ambassades. Uit die meting blijkt dat de beveiligingsambtenaren zich bewust zijn van het belang van beveiliging, maar dat er nog wel verbetering mogelijk is. Zo blijkt de aandacht van beveiligingsambtenaren vooral uit te gaan naar terroristische en politieke dreigingen en geweldsmisdrijven en minder naar de risico's van inbraak, fraude en vertrouwelijke informatie op de ambassades. Het externe bureau geeft in zijn rapport een aantal aanbevelingen om het beveiligingsbewustzijn te vergroten.

Conclusie en aanbeveling Algemene Rekenkamer

Het Ministerie van BuZa heeft sinds de zomer van 2005 veel geïnvesteerd in het opvoeren van het beveiligingsbewustzijn van medewerkers. Daarmee is de toegezegde prestatie geleverd maar er zijn nog wel verbeteringen mogelijk.

Net als in 2005 benadrukken wij dat het gedrag van de individuele medewerker uiteindelijk bepalend is voor de veiligheid op ambassades. Wij bevelen de minister van BuZa daarom aan om permanent aandacht te blijven besteden aan het beveiligingsbewustzijn van medewerkers en te bezien of het rapport over de nulmeting die het ministerie in 2006 heeft laten uitvoeren handvatten biedt om dit bewustzijn nog verder te verbeteren.

4 DUIDELIJKER BEVEILIGINGSBELEID EN VERBETERD TOEZICHT

4.1 Achtergrond van onze aanbevelingen uit 2005

In ons rapport uit 2005 constateerden wij dat het Ministerie van BuZa niet beschikte over een duidelijk uitgeschreven beveiligingsbeleid en vastgelegde beveiligingsnormen. Bovendien ontbrak een heldere afbakening van taken en bevoegdheden. Zo bleek bijvoorbeeld dat bijna de helft van de ambassades niet over het vereiste beveiligingsplan beschikte. Bovendien varieerden de plannen nogal in omvang, opzet en inhoud.

Verder constateerden we dat het toezicht op de beveiliging van ambassades tekortschoot. Zo liet het toezicht door de Chef de Poste (CdP) en de beveiligingsambtenaar op de naleving van beveiligingsmaatregelen te wensen over. De Inspectie en Evaluatie Bedrijfsvoering (ISB) besteedde tijdens inspecties van ambassades slechts summier aandacht aan de beveiliging en de adviezen van de VDB waren niet dwingend. Het ministerie had bovendien geen zicht op de naleving van die adviezen. Hieronder gaan we achtereenvolgens in op de stand van zaken rond het beveiligingsbeleid (§ 4.2) en het toezicht op de beveiliging (§ 4.3).

4.2 Stand van zaken beveiligingsbeleid in 2006

Beveiligingsbeleid

Het algemeen beveiligingsbeleid van het Ministerie van BuZa is in het veiligheidsoverleg van 24 november 2005 vastgesteld in het beleidsdocument Wat is er binnen de BZ-organisatie geregeld op het terrein van Veiligheid en Beveiliging. In dit beleidsdocument wordt het beveiligingsbeleid helder uiteengezet en zijn de taken en bevoegdheden binnen de organisatie duidelijk vastgesteld.

Het Handboek Bedrijfsvoering Buitenlandse Zaken kent een apart hoofdstuk «Veiligheid». Het ministerie heeft dit hoofdstuk in 2006 aangepast, zodat het beter toepasbaar is op de beveiligingspraktijk. Het ministerie streefde ernaar om dit aangepaste onderdeel in januari 2007 door de SG van BuZa te laten vaststellen.

Taken en bevoegdheden

De taken en bevoegdheden omtrent het beveiligingsbeleid staan beschreven in het Beveiligingsvoorschrift 2005, onderdeel van het algemeen beveiligingsbeleid. Volgens dat voorschrift is de SG van BuZa belast met de algemene zorg voor de beveiliging van het ministerie en draagt hiervoor de eindverantwoordelijkheid. Dit betekent dat de SG het beveiligingsbeleid vaststelt. De SG stelt ook de categorie-indeling en de risicoanalyses vast; deze worden opgesteld door de VDB. De verantwoordelijkheid voor de beveiliging is door de SG gemandateerd aan de plaatsvervangend SG. Deze geeft ook leiding binnen de overlegstructuren op dit terrein.

Op de ambassade is de CdP integraal manager en eindverantwoordelijk voor de beveiliging. Hij / zij is echter niet belast met de uitvoering ervan. Elke ambassade kent een beveiligingsambtenaar, in principe de plaatsvervangend CdP. De beveiligingsambtenaar op de ambassade valt rechtstreeks onder de CdP. De beveiligingsambtenaar draagt de zorg voor de beveiliging van de kanselarij, de residentie, de dienstwoningen (eventueel) en het ambassadepersoneel.

Beveiligingsnormen

In het algemeen beveiligingsbeleid dat in november 2005 is vastgesteld,

geeft de minister van BuZa aan bewust geen eenduidige beveiligingsnormen te hanteren. Het beveiligingsbeleid verschilt van land tot land en kan ook binnen een land variëren.

Dat vergt dus maatwerk. De basis voor dit maatwerk zijn de dreigings- en risicoanalyses van de VDB. De dienst maakt en actualiseert deze analyses onder meer op basis van de ongeveer 25 veiligheidsaudits die jaarlijks op ambassades worden uitgevoerd. De methodiek die de VDB hierbij hanteert wordt internationaal toegepast.

De VDB stelt voor de beveiliging van ambassades een waardeschaal dreigingen vast. Elke ambassade krijgt een waarde, die het niveau van dreiging uitdrukt. De mate van beveiliging kan zo worden afgestemd op het niveau van dreiging. Maatregelen moeten volgens het Ministerie van BuZa nut hebben en implementeerbaar en controleerbaar zijn. Het ministerie beschikt op dit moment over een groot aantal infrastructurele beveiligingsnormen.

Beveiligingsplannen op ambassades

Het beveiligingsbeleid op een ambassade staat in een specifiek beveiligingsplan. In het Handboek Bedrijfsvoering Buitenlandse Zaken is sinds halverwege 2005 opgenomen dat iedere ambassade jaarlijks het beveiligingsplan dient te actualiseren.

In november 2006 hadden volgens de VDB 15 ambassades geen geactualiseerd beveiligingsplan. Deze ambassades zijn onlangs aangeschreven en verzocht op korte termijn hun beveiligingsplan naar de VDB te sturen. De VDB beschikt over beveiligingsplannen van 89 ambassades. Volgens de VDB hebben 145 ambassades momenteel een beveiligingsplan dat voldoet aan de gestelde eisen.

Het Ministerie van BuZa overweegt om ambassades in de toekomst te verplichten om beveiligingsplannen aan de VDB voor te leggen voor advies. Dit om de kwaliteit van de beveiligingsplannen te vergroten en de VDB meer inzicht te geven in de situatie op de ambassades.

4.3 Stand van zaken toezicht op beveiliging in 2006

De VDB legt de adviezen uit de audits voor aan het Petit Comité, dat de adviezen al dan niet gewijzigd vaststelt. Het Petit Comité staat onder leiding van de plaatsvervangend SG en directeur-generaal regionale- en consulaire zaken. De Dienst Huisvesting Buitenland en de VDB zijn lid. Na vaststelling van de adviezen is iedereen gehouden aan een juiste uitvoering ervan. Vooral de Dienst Huisvesting Buitenland zorgt daarbij voor de vaktechnische en inhoudelijke invulling.

Het toezicht op de implementatie van de adviezen gebeurt met een 'nazorgsysteem': na zes maanden stuurt de VDB de betreffende ambassade een bericht waarin wordt gevraagd naar de stand van zaken met de uitvoering van de adviezen en eventuele knelpunten. De ambassade beantwoordt dit bericht met een situatierapport. De VDB legt eventuele problemen voor aan het Petit Comité. Een andere mogelijkheid is dat de VDB de problemen aankaart bij de betreffende directies of samen met de ambassade naar oplossingen zoekt. Bij iedere volgende audit worden de adviezen ter plaatste op juiste uitvoering gecontroleerd.

Bij een aantal ambassades wordt in de audit al aangegeven dat de VDB binnen een bepaalde tijd (vaak een half jaar of een jaar later) nog een missie zal uitvoeren: een evaluatiemissie. De VDB doet dat om een update van de dreigings situatie te maken, maar ook om de naleving van de adviezen te controleren en deze te bezien op (gebleken) werkbaarheid en relevantie.

De Inspectie en Evaluatie Bedrijfsvoering (ISB) krijgt op haar missies tegenwoordig altijd een kopie van de VDB-veiligheidsaudit mee. De ISB kan zo bij ambassadebezoeken nagaan of de aanbevelingen uit een VDB-audit zijn opgevolgd.

Voor het handhaven en actualiseren van het beveiligingsbeleid op maat is het van belang dat de VDB op de hoogte is van veiligheidsincidenten op de ambassades. De VDB veronderstelt dat ambassades alle beveiligingsincidenten melden. Registratie van incidenten vindt plaats bij de VDB in een afgeschermd database. Met behulp van deze database kan de VDB nagaan of er patronen te ontdekken zijn in de incidenten (bijvoorbeeld regionaal, ambassadespecifiek of in een bepaald werkgebied) en indien nodig het maatwerk hierop aanpassen.

Conclusie Algemene Rekenkamer

Wij concluderen dat het Ministerie van BuZa op dit moment, met een duidelijk uitgeschreven beveiligingsbeleid en een heldere afbakening van taken en bevoegdheden, in opzet beter functioneert dan in 2005. Dit is tevens te danken aan het verbeterde toezicht op de uitvoering van dit beveiligingsbeleid.

5 REACTIE MINISTER EN NAWOORD ALGEMENE REKENKAMER

De minister van Buitenlandse Zaken heeft op 6 maart 2007 op het onderzoek gereageerd⁴. Paragraaf 5.1 bevat de samenvatting en in paragraaf 5.2 staat ons nawoord. De volledige reactie van de minister is te vinden op www.rekenkamer.nl

5.1 Reactie minister van Buitenlandse Zaken

De minister verheugt zich over onze constatering dat het ministerie in staat is gebleken in relatief korte tijd veel inspanning te steken in het verbeteren van de beveiliging van de Nederlandse ambassades in het buitenland. De minister merkt hierbij op dat ons kritische rapport uit 2005 hieraan heeft bijgedragen.

Het stemt de minister tot tevredenheid dat de aanbevelingen uit ons rapport goeddeels konden worden opgevolgd. In een bijlage geeft hij aan welke afspraken er precies met de AIVD zijn gemaakt over de veiligheids-onderzoeken.

De minister geeft tot slot aan het zeer met ons eens te zijn dat alle aspecten van beveiliging prominent op de agenda moeten blijven staan.

5.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij hebben met instemming kennisgenomen van de reactie van de minister van Buitenlandse Zaken. Het stemt ons tevreden dat de minister het met ons eens is dat alle beveiligingsaspecten prominent op de agenda moeten blijven staan.

Wij zullen ontwikkelingen op dit terrein dan ook met belangstelling blijven volgen. Dit geldt met name voor:

- het beveiligingsbewustzijn van medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken;
- de geplande evaluatie naar vertrouwensfuncties en veiligheids-onderzoeken op het Ministerie van Buitenlandse Zaken in 2008.

⁴ De volledige tekst van deze reactie inclusief de tekst uit de bijlage bij de reactie is terug te vinden op onze website: www.rekenkamer.nl.

Overzicht aanbevelingen en reactie oorspronkelijke rapport (2005)

Aanbeveling	Reactie minister
<i>Beleid</i>	
Duidelijk uitgeschreven beleid opzetten met normen en heldere taken en bevoegdheden.	Het uitgangspunt voor het beveiligingsbeleid is een balans tussen beveiliging van kantoorruimten, medewerkers en processen enerzijds en de publieksfunctie, en de daarvoor noodzakelijke openheid en toegankelijkheid, van ambassades anderzijds. Dit verschilt van land tot land en kan ook binnen een land verschillen. De beveiliging van ambassades is dus niet absoluut. Daarnaast worden per ambassade maatwerkmaatregelen uitgevoerd tegen specifieke bedreigingen indien het dreigingsniveau daartoe aanleiding geeft. De afbakening van taken en bevoegdheden is helder geregeld.
<i>Toezicht</i>	
Beter systeem van toezicht	
<i>Beveiliging in praktijk</i>	
Duidelijk uitgeschreven beleid opzetten met normen en heldere taken en bevoegdheden.	Het uitgangspunt voor het beveiligingsbeleid is een balans tussen beveiliging van kantoorruimten, medewerkers en processen enerzijds en de publieksfunctie, en de daarvoor noodzakelijke openheid en toegankelijkheid, van ambassades anderzijds. Dit verschilt van land tot land en kan ook binnen een land verschillen. De beveiliging van ambassades is dus niet absoluut. Daarnaast worden per ambassade maatwerkmaatregelen uitgevoerd tegen specifieke bedreigingen indien het dreigingsniveau daartoe aanleiding geeft. De afbakening van taken en bevoegdheden is helder geregeld.
Ontwikkelen bewustwordingscampagne medewerkers.	Bewustwordingscampagne is gestart in 2005. In 2005 wordt gestart met een verplichte opleiding.
<i>Personele screening</i>	
Zorg dragen voor correcte uitvoering Wet veiligheidsonderzoeken.	Terecht aandachtspunt. Wordt hard gewerkt om achterstanden weg te werken. Heeft aandacht in samenwerking met AIVD.

Literatuur

Algemene Rekenkamer (2005). Beveiliging van Nederlandse ambassades in het buitenland. Tweede Kamer, 2004–2005, 30 149, nrs. 1–2. Den Haag: Sdu.

Wet veiligheidsonderzoeken. Wet van 10 oktober 1996, houdende regelen inzake het verrichten van veiligheidsonderzoeken (stb. 1996, 525).